

Nr 150.

Av herr **Petrén, Alfred**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om behandling av alkoholister m. m.

Uti Kungl. Maj:ts proposition nr 193, angående förslag till lag om behandling av alkoholister, får undertecknad härmed föreslå följande ändringar och tillägg.

Uti lagförslaget 4 § 2 mom. är föreskrivet, att, innan ansökning göres om förordnande att person skall intagas å allmän anstalt för vård av alkoholister, noggranna upplysningar om ifrågavarande person skola inhämtas samt, därest ej uppenbarligen utsikt saknas att utan tvång återföra honom till ett nyktert och ordentligt liv, härför lämpade åtgärder vidtagas av den *nykterhetsnämnd*, som enligt lagförslaget 3 § skall finnas i varje kommun, och vilken, om ej särskild sådan nämnd blivit tillsatt, skall utgöras av kommunens fattigvårdsstyrelse. Av denna formulering synes den slutledningen lätteligen kunna dragas, att nykterhetsnämnden vore förpliktad att *själv* företaga här omnämnda förarbete. Till stöd för en sådan uppfattning skulle ock kunna anföras, att det uti departementschefens motivering till ifrågavarande moment lika litet som i lagrådets yttrande angående denna punkt finnes något nämnt angående sättet för det sålunda föreskrivna förarbetets ordnande utöver det enkla uttalandet, att nykterhetsnämnden skall verkställa detsamma. Till förekommande av en dylik snäv tolkning av ifrågavarande moment synes det mig vara av behovet påkallat, att det i lagen uttryckligen säges, att nykterhetsnämnden äger att åt särskilda personer uppdraga vidtagandet av de förebyggande åtgärderna, något som ju förutsatts av såväl svenska läkaresällskapets nykterhetskommitté som den kungl. nykterhetskommittén. Läkarkommittén har sålunda föreslagit anordnandet av en under den kommunala nämnden sor-

terande byrå, åt vilken ifrågavarande arbete skulle vara anförtrott, medan den kungl. nykterhetskommittén framhållit, hurusom man ej borde genom detaljerade stadganden regelbinda nämndernas verksamhet utan tillåta dem att fritt få lämpa denna efter olika förhållanden, i det att det ju läte tänka sig, att nämnderna i vissa kommuner kunde finna det lämpligt att låta det förebyggande arbetet utföras av frivilliga organiserade krafter, såsom nykterhets- och skyddsföreningar. Vare sig nu en kommunal byrå, i enlighet med läkarkommitténs förslag, eller, som nykterhetskommittén tänkt sig ofta skulle komma att inträffa, en frivillig organisation finge åt sig anförtrott att inhämta de upplysningar och vidtaga de åtgärder, varom här är fråga, bleve i bådadera fallen förhållandet det, att de personer, som hade att vidtaga de förebyggande åtgärderna, vilka ju avse att förhjälpa alkoholisten ur ett tillstånd, som eljest med nödvändighet måste få internering till följd, icke bleve desamma som hade att bestämma om ingivande av ansökning härom, en ordning som i praxis säkerligen skulle visa sig mycket ändamålsenlig, i all synnerhet som därigenom skulle beredas större möjlighet att till ifrågavarande arbete få de såväl med hänsyn till deras ställning till nykterhetsrörelsen som i andra hänseenden för uppgiften mest lämpade. Av nu anförda skäl föreslår jag alltså, att såsom tillägg till 4 § 2 mom. fogas följande punkt: *Vidtagandet av de åtgärder, som i detta moment avses, äger nämnden att överlåta åt särskilt organ eller åt särskilda för uppgiften lämpade personer.*

Enligt lagförslagets 10 § äger Konungens befallningshavande, när ansökan ingives om internering av en åt dryckenskap hemfallen person, som är farlig för annans personliga säkerhet eller eget liv, att även innan denne blivit hörd i målet, när skäl därtill äro, föranstalta om hans omhändertagande och vårdande i avbidan på slutligt beslut. Däremot lämnas varken i själva lagtexten eller motiveringen till densamma någon anvisning, huru med en dylik person, som uppträder på ett samhällsvådligt sätt, skall förfaras under tiden till dess ansökan med den i ty fall jämlikt 5 § stadgade redogörelsen hunnit till Konungens befallningshafvande ingifvas. Något stadgande härom synes mig dock vara nödvändigt, då det icke torde vara utan vidare självklart, att polisen äger rättighet att omedelbart ingripa och taga i förvar en alkoholist, som inom hemmet uppträder på ett för omgivningens liv och säkerhet farligt sätt, något som dock understundom kan vara nödvändigt, om våldsdåd skola kunna förekommas. Till belysande av detta förhållande ber jag att få hänvisa till fall 17 och 18 uti den som bilaga 3 till läkarkommitténs betänkande fogade kasuisti-

ken. Båda dessa fall gälla åt dryckenskap hemfallna familjefäder, vilka, då de sent på kvällen eller nattetid hemkomma i berusat tillstånd, sönder slå möbler och husgeråd samt misshandla hustru och barn, så att dessa måste i blotta linnet fly ur huset och söka skydd hos grannar. Efter dylika uppträden blevo båda de ifrågavarande personerna intagna å hospital, sedan tillkallad läkare givit intyg om att sinnessjukdom föreläge, en uppfattning, som emellertid visade sig vara oriktig, i det att de båda efter rusets förflyktigande icke visade något abnormt. Det torde väl emellertid vara uppenbart, att alkoholister, som i hemmen uppträda på här ovan angivet, för omgivningen livsfarligt sätt, böra kunna bli av tillkallad polis *omedelbart* tagna i förvar, även då betyg om sinnessjukdom icke kan erhållas. Till förekommande av att en sådan polismyndighet medgiven rätt missbrukas vore det dock önskvärt, att någon kortare tidsgräns bestämdes för dylikt tagande i förvar i avvaktan på ansökans ingivande till Konungens befallningshavande och denna myndighets första beslut i ärendet. I regel bör naturligtvis detta kunna ske samma dag eller, då omhändertagandet ägt rum på eftermiddagen eller — såsom ofta torde komma att inträffa — nattetid, nästföljande dag. Med hänsyn till de från residensstaden mera avlägset belägna orterna, torde det kanske dock vara skäl att tillåta, det ifrågavarande tidsbegränsning utsträcket längre än till ett dygn. Då det torde vara enklast att låta en bestämmelse av nu angiven art ansluta sig till 10 §, tillåter jag mig föreslå, att till denna paragraf fogas ett nytt moment av följande lydelse: *Åt dryckenskap hemfallen person, som i berusat tillstånd uppträder på sådant sätt, att hans omedelbara omhändertagande med hänsyn till omgivningens liv och säkerhet måste anses nödvändigt, äger polismyndighet att, i avvaktan på vidare åtgärd, taga i förvar under högst 48 timmar.*

I överensstämmelse med vad som påpekats av lagrådet, som särskilt betonat nödvändigheten av att det, när lagen skall börja att tillämpas, finnes nödigt antal platser å statsanstalt, har det icke i lagförslaget angivits någon viss dag för lagens trädande i kraft, utan har bestämmandet härom lagts i Konungens hand. Medan lagrådet utgått ifrån att staten måste sörja för att plats alltid finnes för de farliga alkoholisterna, så att beslut om internering av sådan å allmän anstalt för vård av alkoholister städse kunde bringas till verkställighet, har däremot Kungl. Maj:t — med hänsyn därtill att utredning om antalet farliga alkoholister i vårt land saknas — icke ansett rådligt att nu genom lagens bestämmelser fastslå en dylik förpliktelse för staten. För att emellertid förebygga, att en farlig

alkoholist, om vars omhändertagande Konungens befallningshavande enligt 10 § föranstaltat, vid meddelande av slutligt beslut måste utsläppas, ehuru han alltjämt är farlig, har Kungl. Maj:t i dess ställe föreslagit, att det gives Konungens befallningshavande rättighet att, i avvaktan på plats å allmän anstalt för vård av alkoholister, fortfarande draga försorg om hans vårdande också på annat lämpligt sätt; sådan vård får dock ej fortgå under längre tid än 3 månader (14 §).

Enligt det föreliggande lagförslaget äger sålunda Konungens befallningshavande att *oberoende av om plats å allmän anstalt för vård av alkoholister är att tillgå* dels, jämlikt 10 §, provisoriskt omhändertaga en farlig alkoholist (för vilket ändamål givetvis bäst lämpar sig någon med isoleeringsrum försedd sjukvårdsavdelning) och dels, jämlikt 14 §, att efter ett slutligt beslut om tvångsinternering låta företaga sådan för högst 3 månader å annan anstalt (för vilket senare fall en försörjnings- och arbetsinrättning naturligen i första hand kommer i fråga). Det synes nu, som om det icke borde finnas något hinder för att dessa bestämmelser, vilkas tillämpning ju icke kräva tillgång på plats å statsanstalt för vård av alkoholister, kunde träda i kraft omedelbart efter lagens utfärdande. Därmed vunnas å *ena sidan* att samhället dock finge *något* skydd gentemot farliga alkoholister, där man nu anser sig icke kunna ingripa mot dem med mindre de begått något brott eller betyg om att sinnessjukdom föreligger för dem kan erhållas, å *andra sidan* åter att, där man redan under nuvarande förhållanden, utan lagstiftning på området, likväl icke drar sig för att vid behov omhändertaga en farlig alkoholist, den för sådant omhändertagande tillåtna tiden, när fråga är om en alkoholist, som i nyktert tillstånd icke är abnorm, blir i lag fastställd. Det lär nämligen i större städer icke sällan inträffa, att personer på grund av läkarbetyg om alkoholismus chronicus av polismyndighet inremitteras till försörjningsinrättningar, där de då intagas å sinnessjukavdelningen för att, när fråga är om gamla, kända recidivister, efter tillnyktrandet ofta bli överflyttade till den så kallade personalavdelningen, där tiden för deras kvarhållande sedan bestämmes av vederbörande funktionärer.

Då emellertid en sådan ordning, som givetvis framtvingsats av omständigheterna, icke kan vara lämplig, vore det för alla parter en stor fördel, om regler för dylikt omhändertagande utan dröjsmål bleve i lag fastställda.

På grund av det nu anförda tillåter jag mig för den skull slutligen föreslå, att det till lagen fogas en *övergångsbestämmelse* av följande lydelse:

De i lagens 10 och 14 §§ för polismyndighet och Konungens befallningshavande givna föreskrifter att, oberoende av tillgång på plats å allmän anstalt för vård av alkoholister, draga försorg därom, att åt dryckenskap hemfallen person, som är farlig för annans personliga säkerhet eller eget liv, blir omhändertagen och vårdad, träda genast vid lagens utfärdande i kraft.

Stockholm den 25 april 1913.

Alfred Petré.